

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Skogressurser i Trøndelag status og framtidsscenarier for avvirkning

Gro Hysten, Clara Antón Fernández, Aksel Granhus

Kvatningen planteskole, 25.08.2022

Steinar Johansen, Statskog

Innhold

- Hvorfor nye prognoser?
- Data
- Skogtilstand i dag
- Prognoser – framtidig avvirkningsmuligheter
  - metode - forutsetninger
- Resultat
- Oppsummering

Hvorfor nye prognoser

- Vurderinger av avvirkningsmuligheter – Skog og Landskap – Rapport 03/2014
- Stående volum i hkl 5, volum som ville vokse inn i hkl 5 de kommende 30 år
- Forutsetninger for fradrag for miljøhensyn forandret
- Økende omfang av vern
- Konsekvenser av hogst på yngre skog på gode boniteter som skjer i dag
- Grunnlag for økt hogst - fordeling på treslag og regioner?

DATA

Landsskogtakseringen

Prøveflater:

- 3 x 3 km
- 3 x 9 km
- 9 x 9 km

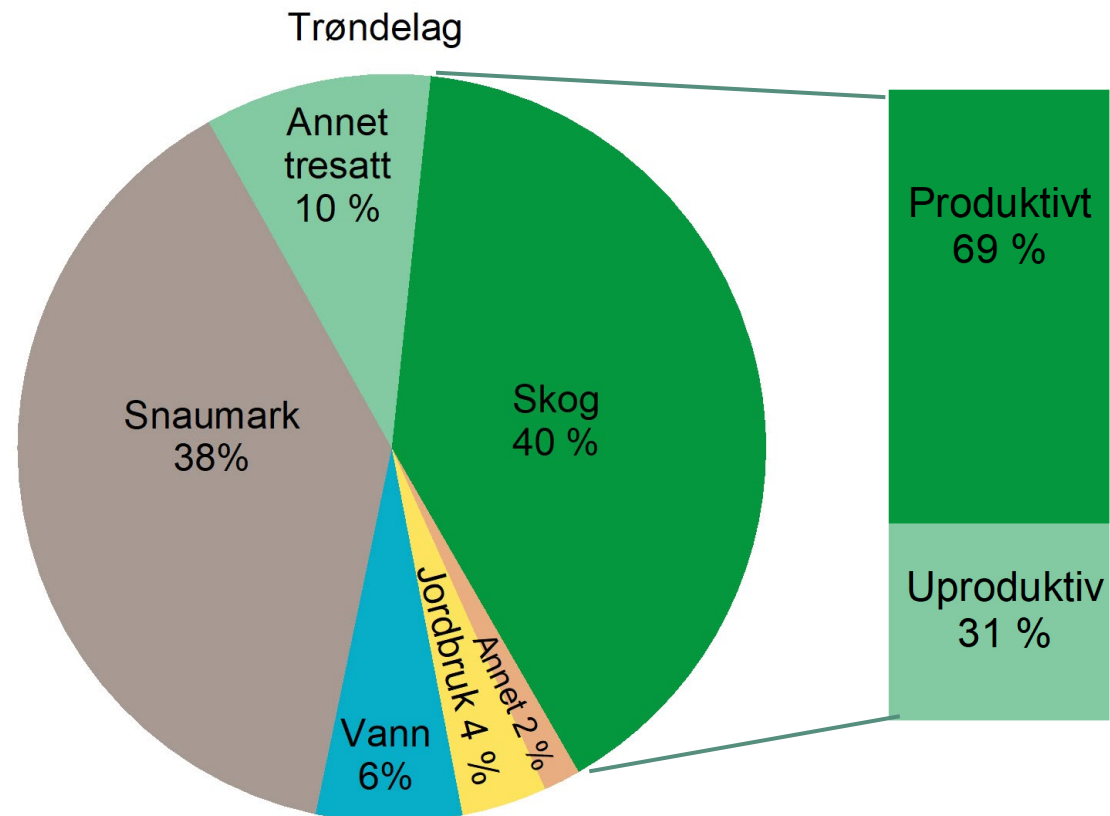

Skogtilstand Trøndelag

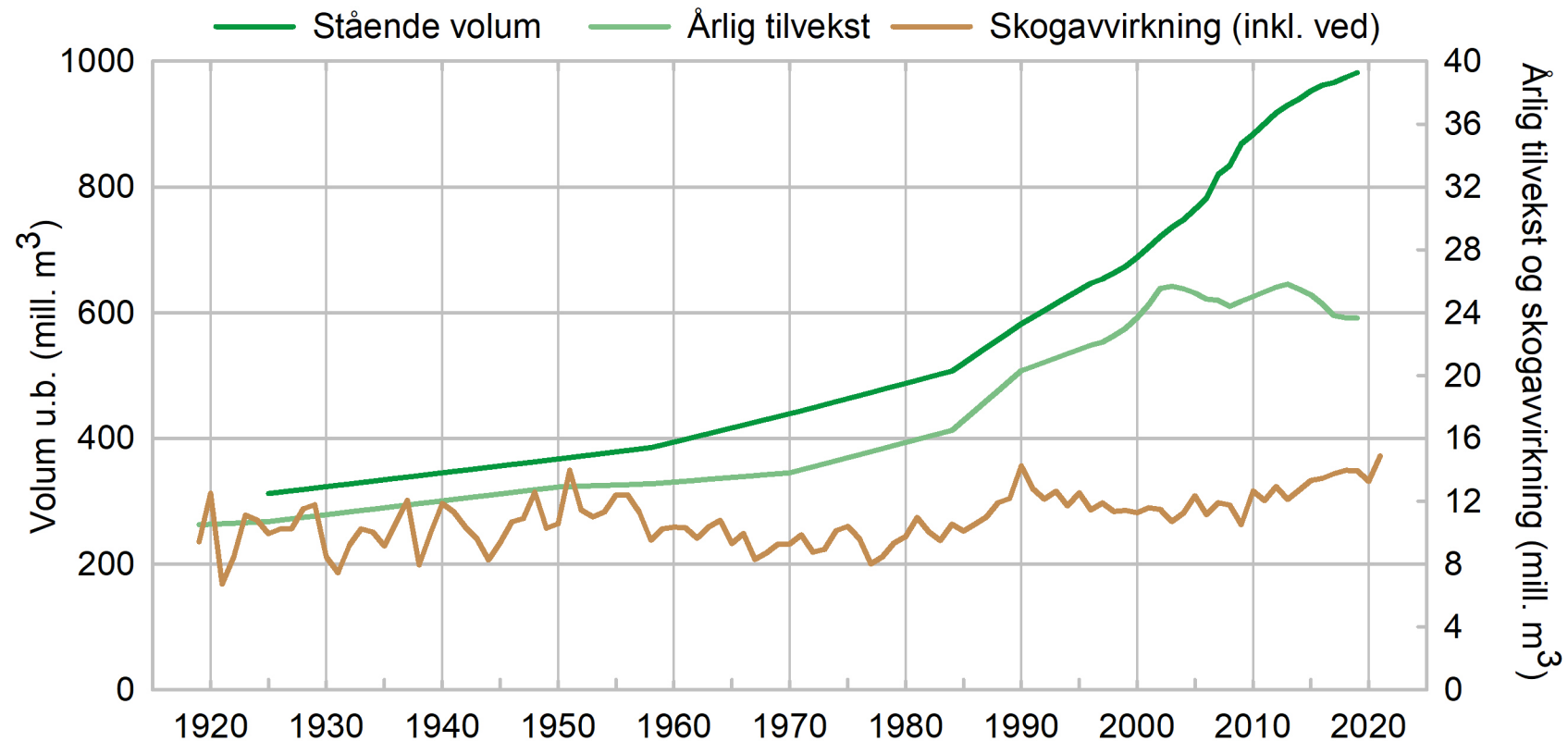
Arealer

	Arealtype	1000 ha	%
Produktiv skog	Skog og utmark	1 098	95,6
	Vernet (NP, NR) ¹	53	4,6
	Statlig friluftsområder	0	0,0
	Annen	9	0,8
	Sum	1 160	100

	Arealtype	1000 ha	%
Uproduktiv skog	Skog og utmark	469	89,0
	Vernet (NP, NR) ¹	55	10,4
	Statlig friluftsområder	1	0,2
	Annen	2	0,5
	Sum	527	100

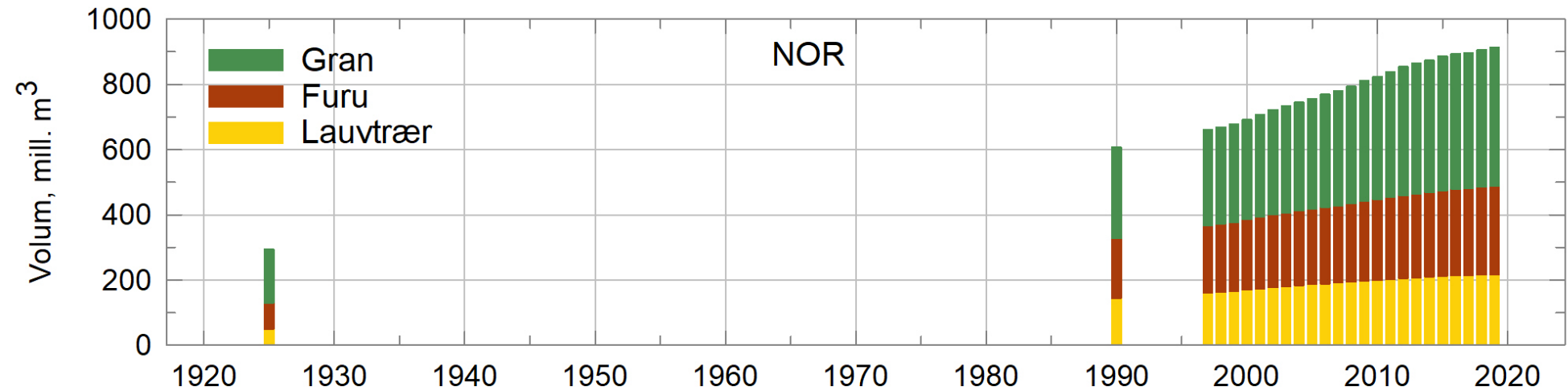
Norge: volum, tilvekst, skogavvirkning

Kilde: Norsk institutt for Bioøkonomi og Statistisk sentralbyrå

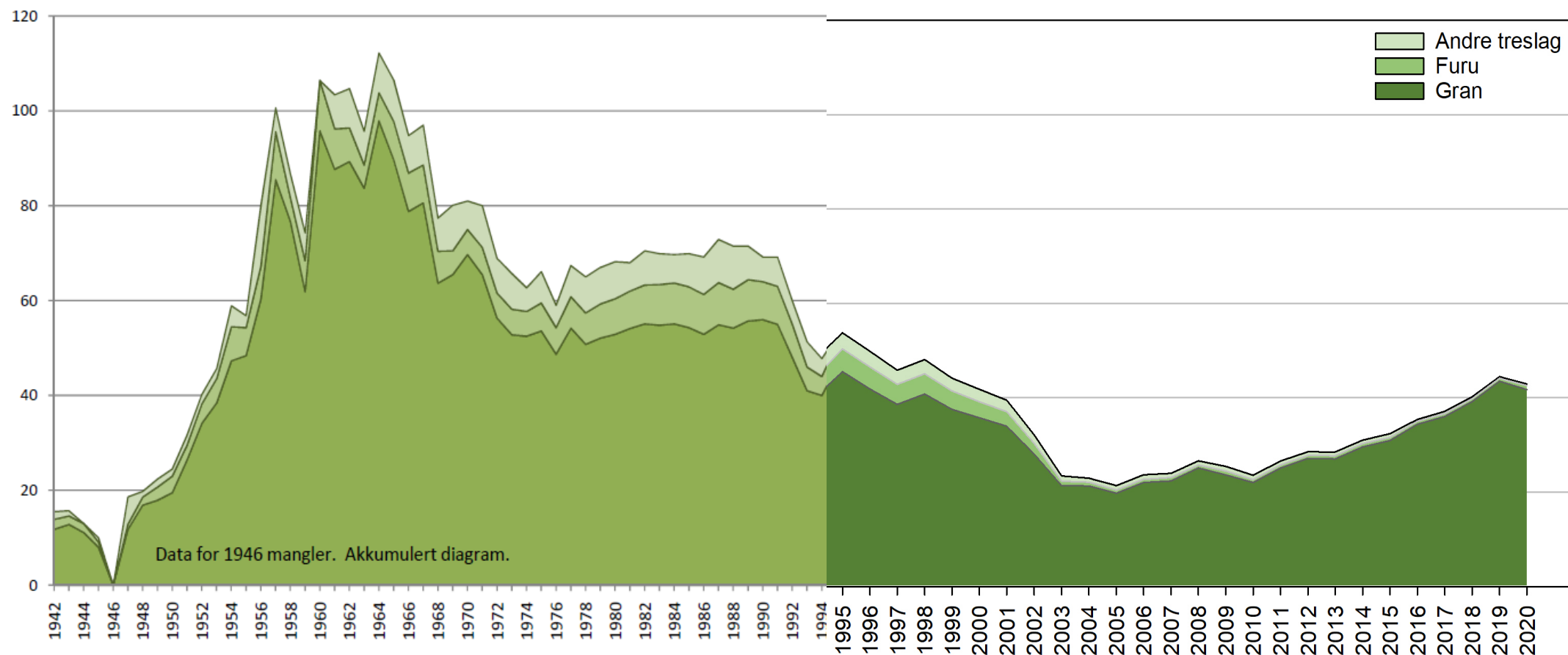
Norge: produktiv skog - volum– treslag

1925: 295,4 mill. m³ u.b
2003: 735,1 mill. m³ u.b
2019: 912,5 mill. m³ u.b

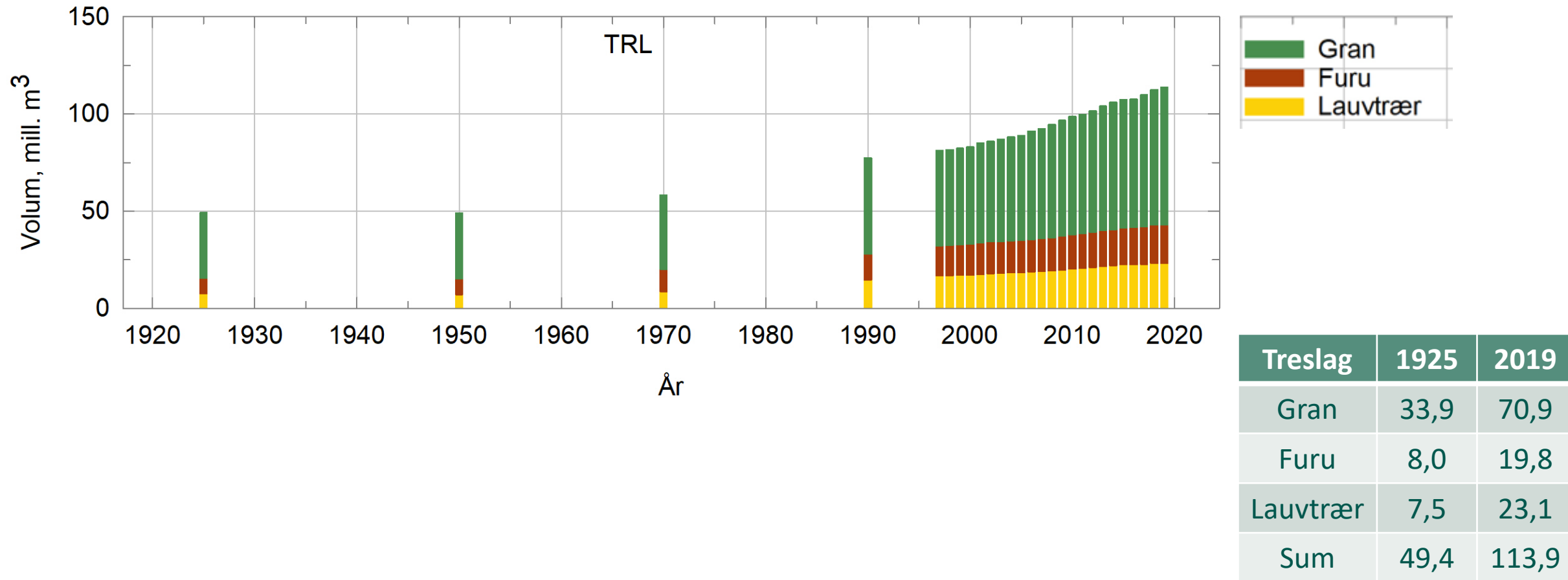
} 3. ganger så stort volum

Omsetting av skogplanter 1942 -2020

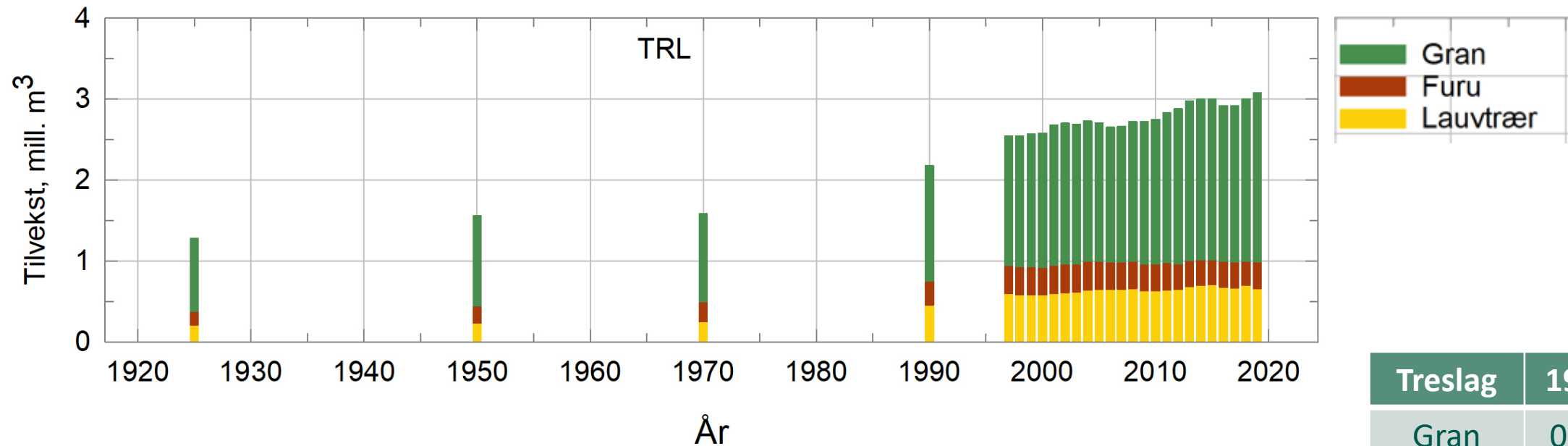

Trøndelag: produktiv skog - volum– treslag

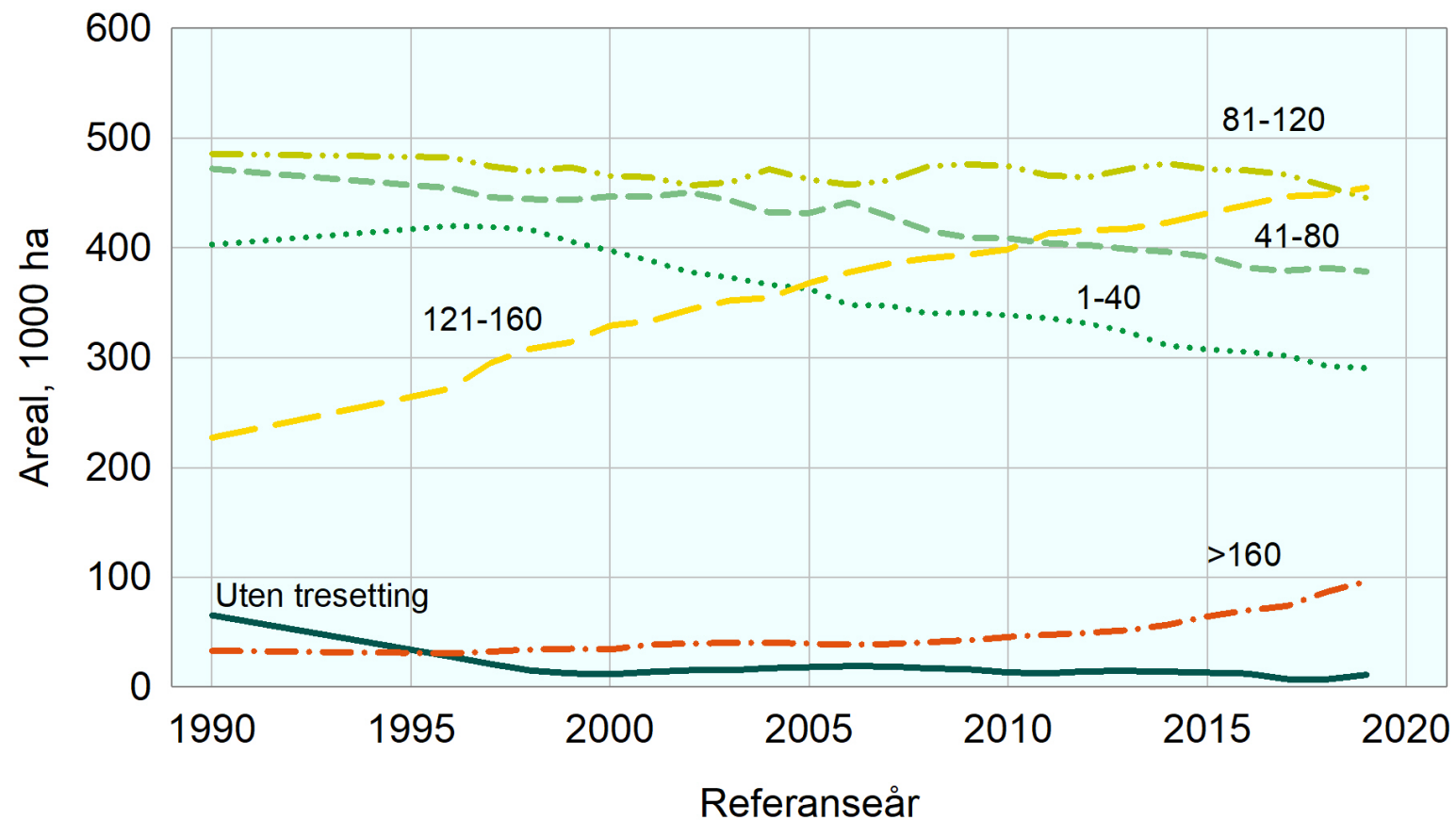

Trøndelag: produktiv skog – tilvekst - treslag

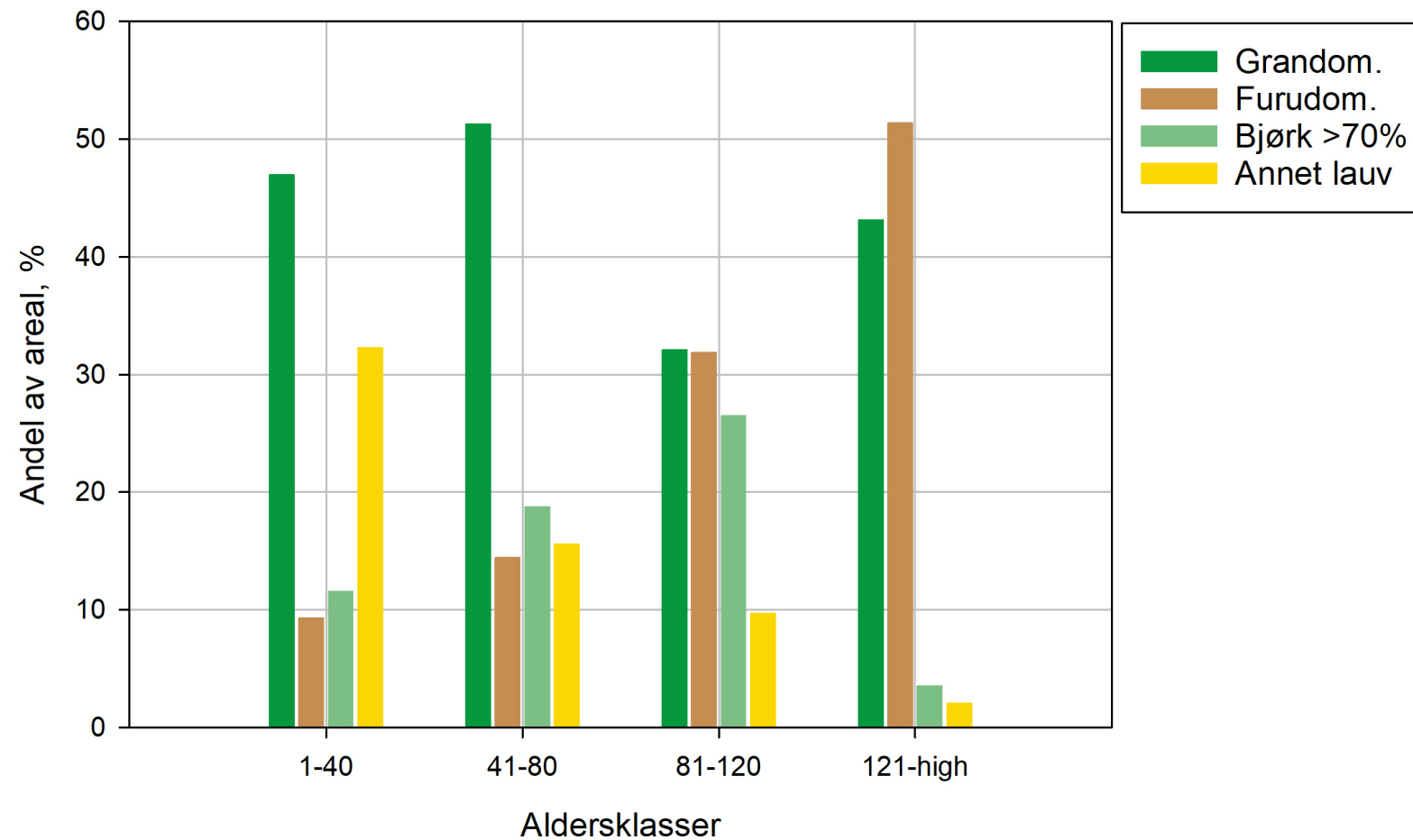
Treslag	1925	2019
Gran	0,90	2,10
Furu	0,17	0,51
Lauvtrær	0,28	0,66
Sum	1,35	3,27

Trøndelag: bestandsalder - utvikling

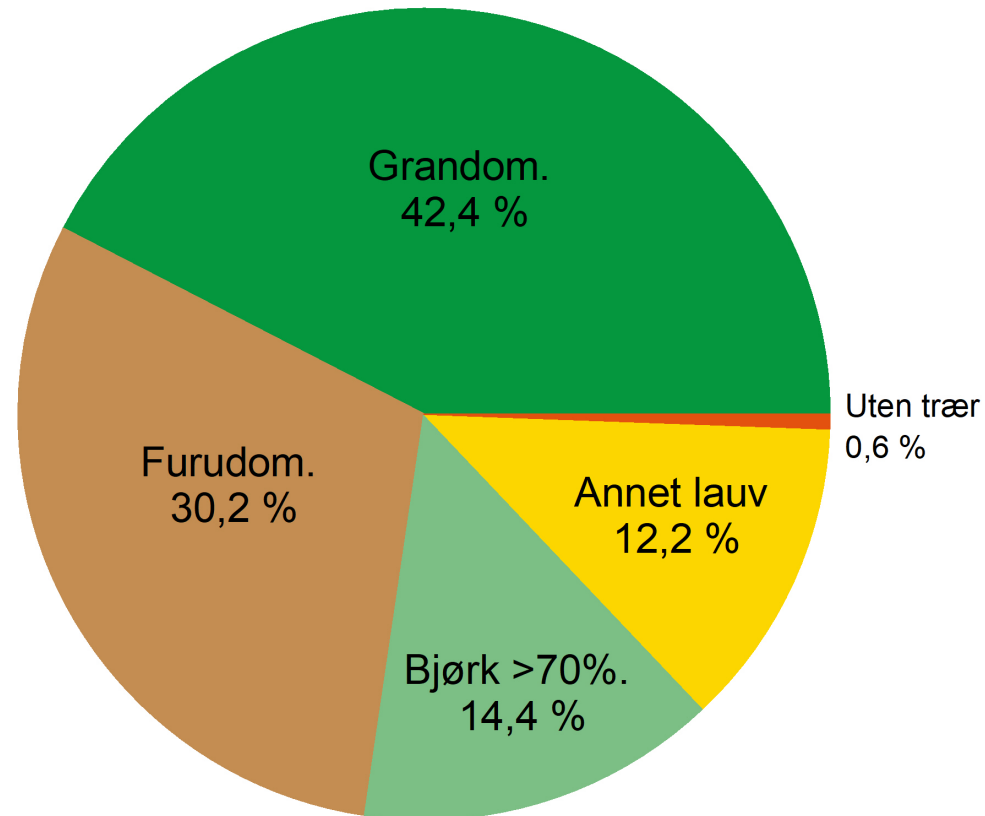

Trøndelag – dominerende treslag i % innen aldersklasse

Trøndelag – arealfordeling av dominerende bestandstreslag

Skogareal 1,676 mill.hektar

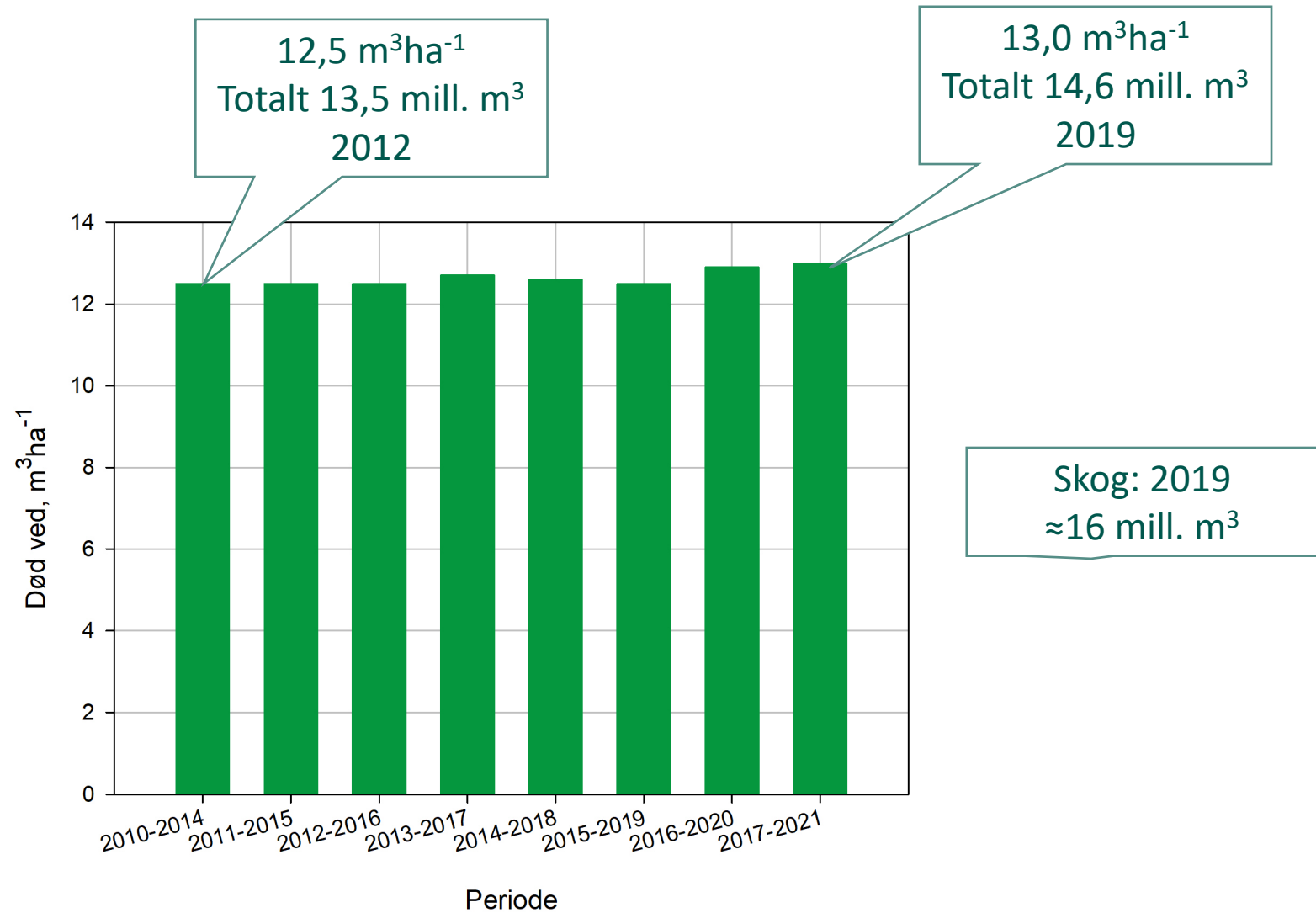

Trøndelag – treslag og volum i skog

Treslag	Volum u.b. 1000 m ³	%	
Gran	72 899	58,2	←
Introdusert granarter	345	0,3	
Furu	25 400	20,3	←
Introdusert furuarter	608	0,5	
Bjørk	17 830	14,2	←
Osp	951	0,8	
Ask/Alm/Lønn	109	0,1	
Gråor	3 794	3,0	←
Selje	1 473	1,2	
Rogn	1 332	1,1	
Hegg/Hassel/Annet lauv	493	0,4	
Sum	125 234	100,0	

Kilde: Data fra
Landsskogtaksering
en 2017-2021.

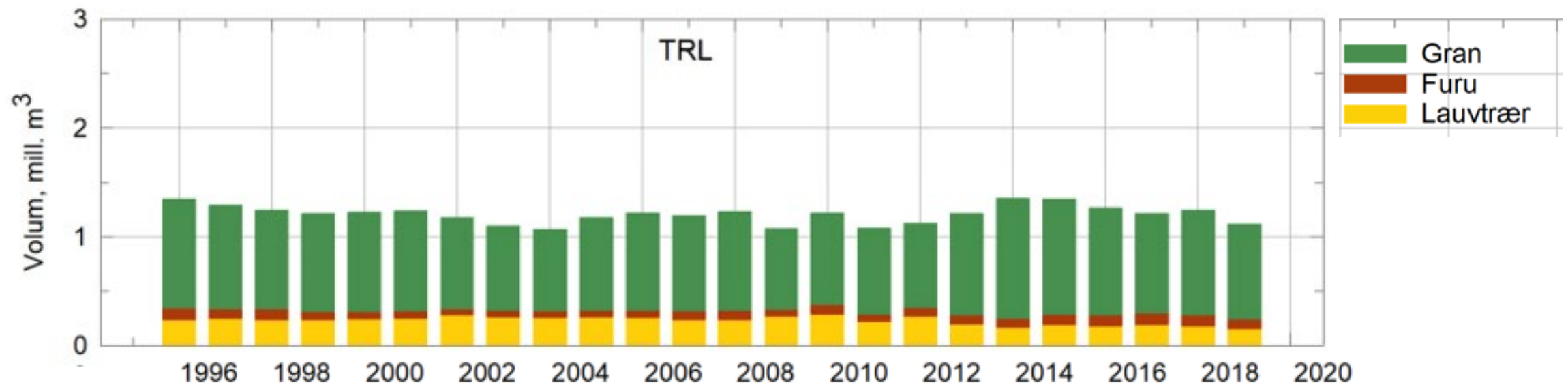
Produktiv skog: død ved ≥ 10 cm

Skogavvirkning

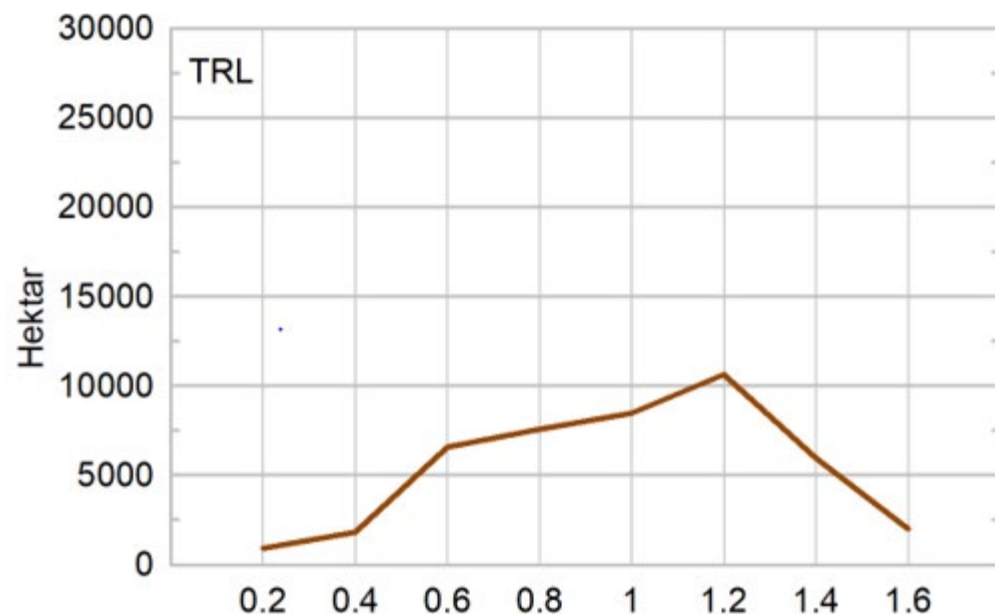
Trøndelag: gjennomsnitt 2015-2019: 1,24 mill. m³

Skogavvirkning

Tidlig avvirkning

Fordeling av sluttavvirket areal ved ulike bestandsaldre relativt til nedre aldersgrense for hkl 5

Nedre aldersgrense hkl 5

Trøndelag: gjennomsnitt 2015-2019: 1,24 mill. m³

Region	Areal som avvirkes før nedre aldersgrense for hogstklasse 5 (%)
Viken/Oslo	34,8
Innlandet	33,5
Vestfold/Telemark/Agder	28,7
Vestlandet	54,0
Trøndelag	38,4
Nord-Norge	32,5
Norge	34,9

Prognoser Trøndelag

Prognoser

Alternativ	Driftskostnad kr/m ³	Sluttavvirkning tillatt i hkl 4	Scenario skogvern	Foryngelse	Ungskogpleie
1	Ubegrenset	Ja	A	Dagens nivå	Dagens nivå
2	<=350	Ja	A	Dagens nivå	Dagens nivå
3	<=250	Ja	A	Dagens nivå	Dagens nivå
4	Ubegrenset	Ja	A	Intensiv	Intensiv
5	<=350	Ja	A	Intensiv	Intensiv
6	<=250	Ja	A	Intensiv	Intensiv
9	Ubegrenset	Nei	A	Dagens nivå	Dagens nivå
10	<=350	Nei	A	Dagens nivå	Dagens nivå
11	<=250	Nei	A	Dagens nivå	Dagens nivå

Forutsetninger

Tillatt i hkl 4 – bonitet > 17 (gran)
- inntill 25 % av avvirkningen

Bonitetsklasse	Hogstklasse – nedre aldersgrense		
H ₄₀	3	4	5
≥ 23 m	20	40	60
20 m	20	45 ^c	70
17 m	25	55	80
14 m	30	60	90 ^c
11 m	35	70	100
8 m	45	75	110
6 m	55	85	120

Driftskostnader

- driftskostnad pr. m³ ved framtidig sluttavvirkning
- driftstekniske forhold:
  - bonitet, forventet bestokning middeltreets volum i hogstklasse 5 for gjeldende skogtype.
- - aktuelle driftssystemet - tre terrengklasser ;
  - 1) hogstmaskin og lastetraktor,
  - 2) hogstmaskin, gravemaskin og lastetraktor (gravedrift)
  - 3) kabelkran og lastetraktor (taubanedrift)
- funksjoner basert på tidsstudier for de tre driftssystemene

Foryngelse

- Dagens nivå:
en andel av hogstfeltene i granskog tilrettelegges ikke tilfredsstillende for foryngelse
- Intensiv: all granskog forynges med granplanting

Ungskogpleie

Dagens nivå – granskog ungskogpleie på 2/3 av arealene som sluttavvirkes

Intensiv - ungskogpleie på alt areal

Ungskogpleie – ikke utført

- økt lauvtreandel i fremtidsbestandet
- forlenges med 20 prosent i forhold til normal omløpstid for gjeldende treslag og bonitet
- ungskogpleie på to tredjedeler av arealene som sluttavvirkes

Tynning

- én tynning pr. omløp
- uttak 33 prosent av treantallet
- lavest tillatte overhøyde 12 meter og maksimalt 18 meter.
- inntrer ved et treantall på 120 trær/daa eller høyere

Uttak av lauvtrevirke

- 3 mill. m³ u.b. øvre tak for årlig hogst
- Norge: 1,69 mill. m³ pr. år i perioden 2015-2019.
  - gjennomsnittlig avvirkningen av lauvtrevirke + ved
- begrensingen er fordelt proporsjonalt i forhold til regionenes andel av den totale lauvavvirkningen i Norge
- Øvre tak på lauvtreavvirkning pr. region (1000 m³)

Viken med Oslo	Innlandet	Sør-Østlandet	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge
550	750	575	450	350	325

Miljøhensyn

Reduksjon tilgjengelig volum

- Naturmangfoldloven
- Skogbruksloven
- Norsk PEFC skogstandard
- Vannressursloven

% - angir reduksjon tilgjengelig volum

Nasjonalparker, naturreservat:
100 %, 30% skogbruk tillatt

Kantsoner mot vann og vassdrag: 75 %

Fjellskog/vernskog: 30 %

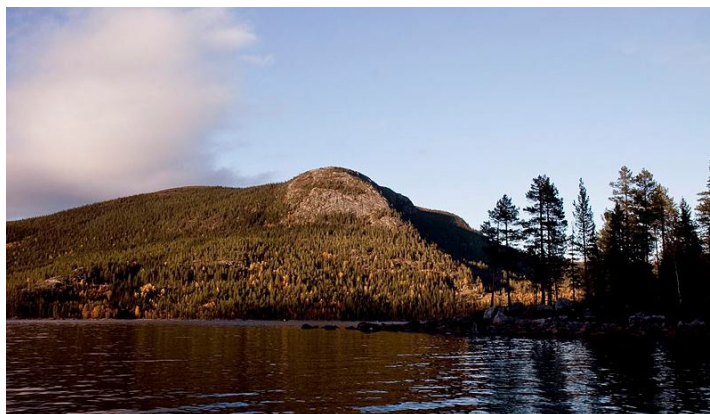

Sumpskog: 30 %

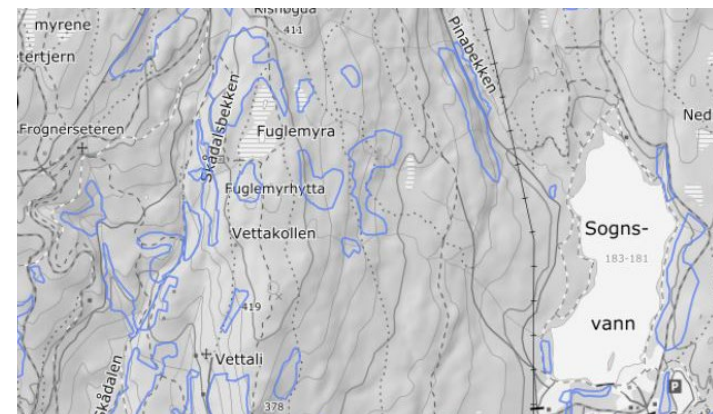

Miljøhensyn

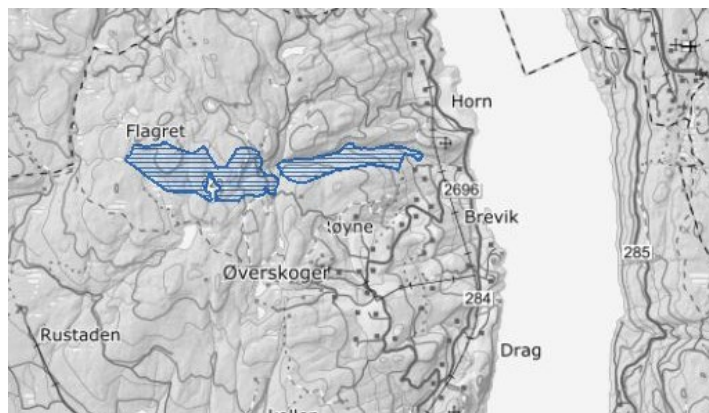
- Plan og bygningsloven
- Friluftsløven
- Markaloven,
- Markaforskrift

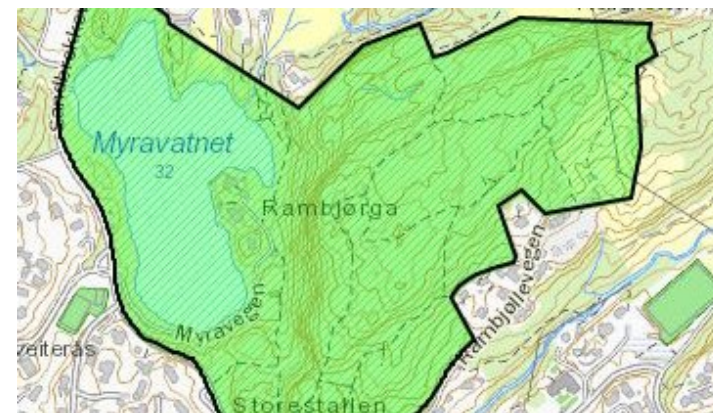
Landskapsvernområder: 15 %

Nøkkelbiotoper: 83 %

Statlig sikra friluftsområder: 30 %

Biotopvern - dyre og plantefredning:
15 %

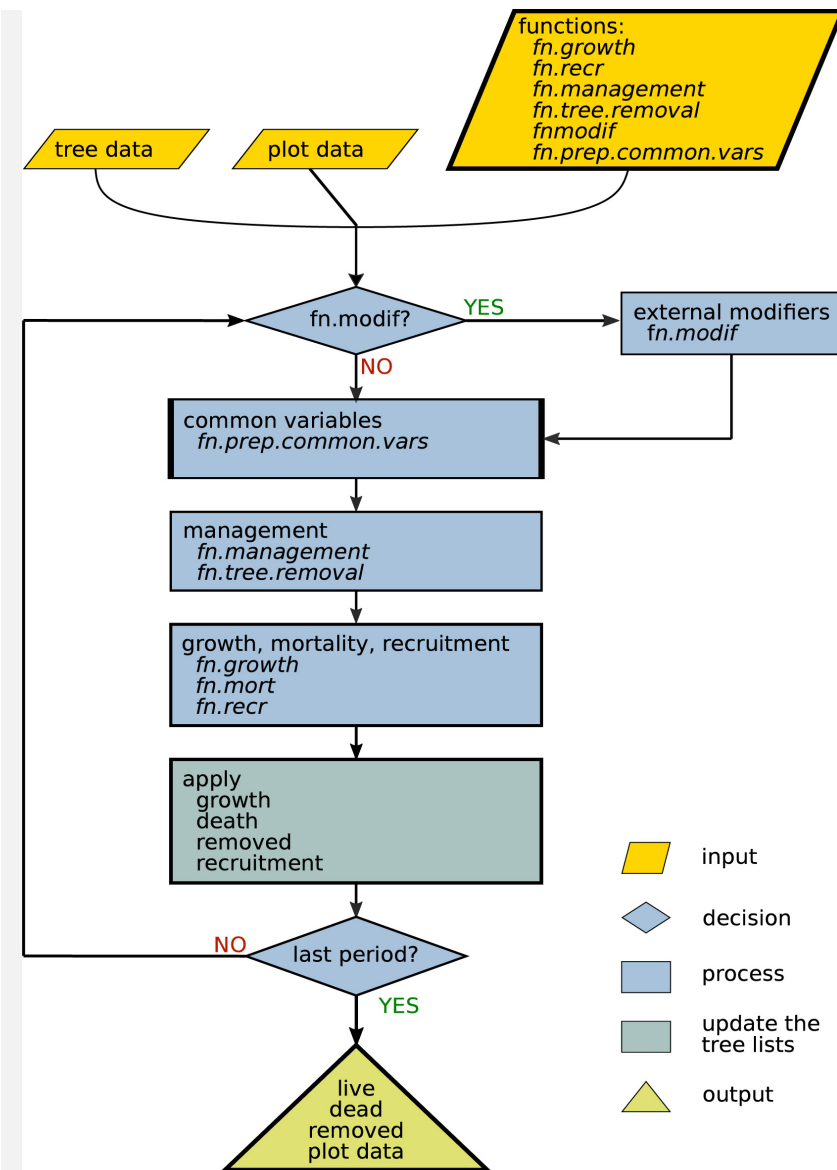
Vernesenario

	A - nåværende praksis
Mål - vern	10 % av totalt skogareal
Utforming	Prod.skog/uprod.skog = nåværende praksis
Forutsetning - vern	8,3 % av prod.skog (inc. allerede vernet areal)
Utvalg av flater i LSK	Rangering: poengscore i hkl 4 og 5 Bestandsalder og MiS-livsmiljøer

Metode

SiTree - prognoseverktøy

- modellere utviklingen for prøveflater - framskrivninger på enkelttrenivå
- simulerer effekten av ulik skogbehandling og endrede vekstforhold (klima IPCC-scenariet RCP 4.5 - Representative Concentration Pathways)
- utgangstilstanden: skogtilstanden på prøveflatene i produktiv skog - anvendelse «skog/utmark» i perioden 2015-2019.

Resultater Trøndelag

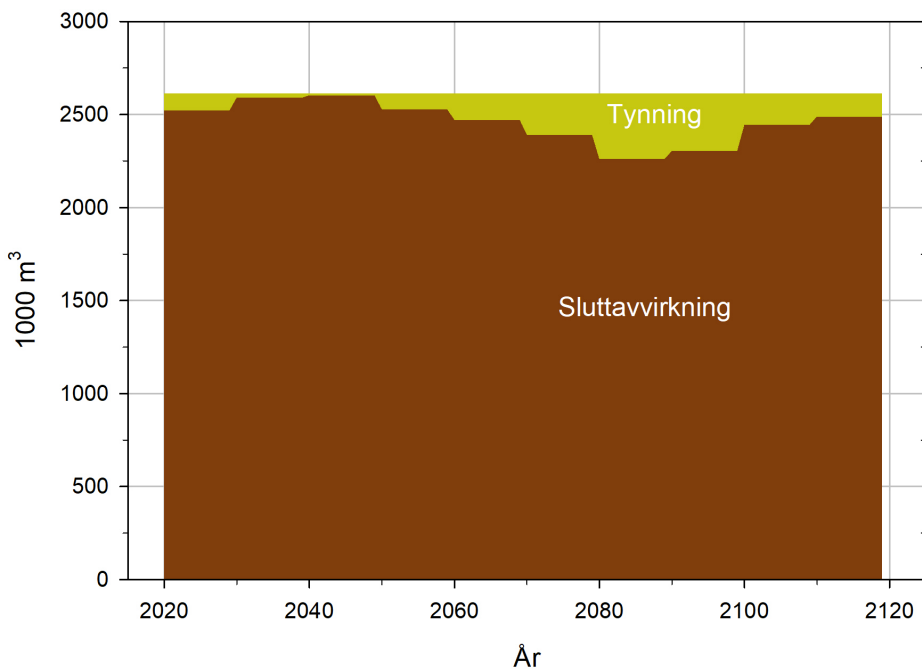

Avvirkningsprognoser - balansekvantum

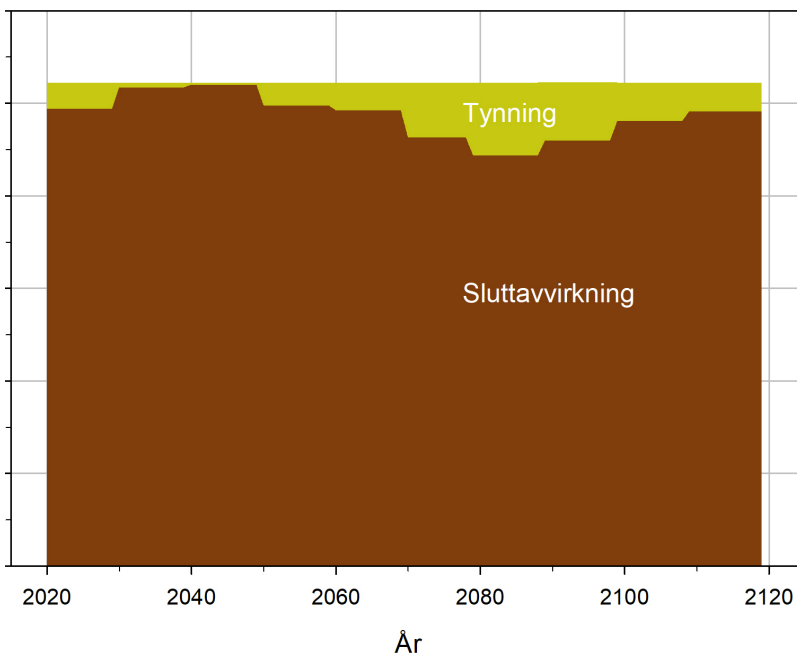
- Det hogstkvantum som det ved et visst investeringsprogram er mulig å avvirke hvert år inntil det kan økes permanent.

Trøndelag: balansekvantum

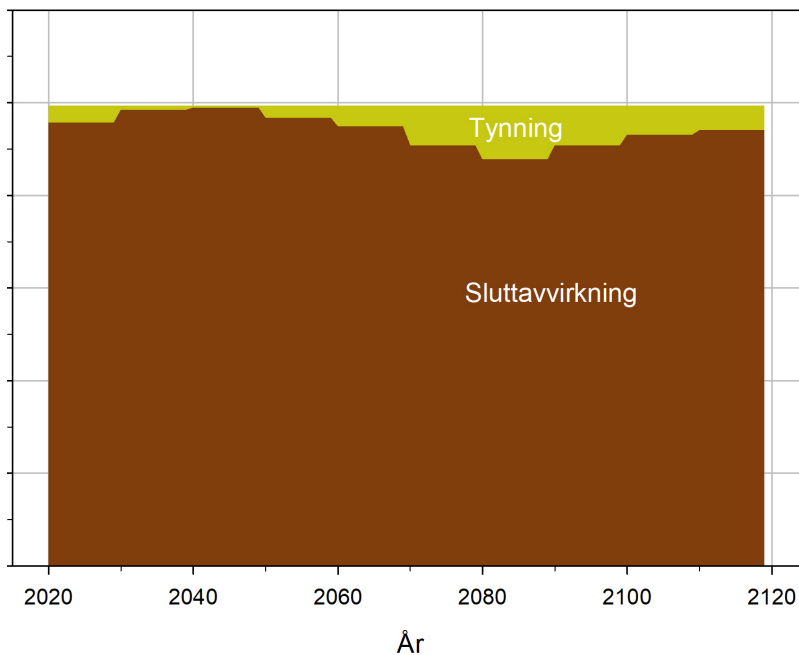
Alt.2 $\leq 350 \text{ kr/m}^3$

Alt.5 $\leq 350 \text{ kr/m}^3$

Alt.10 $\leq 350 \text{ kr/m}^3$

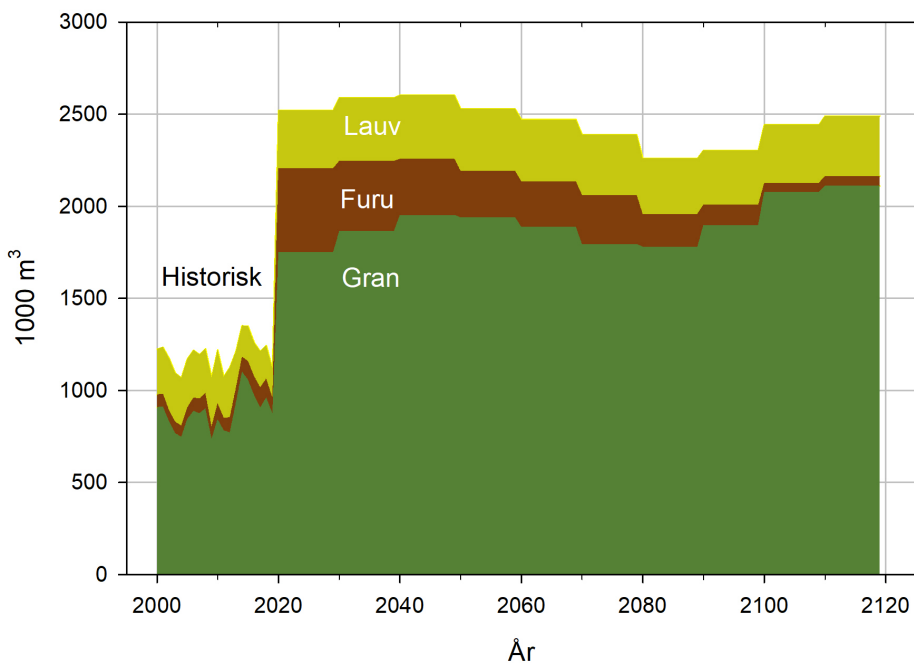
Hkl 5 + 25% i eldre hkl 4 bonitet ≥ 17 ,
ungskogpleie og foryngelse dagens nivå

Hkl 5 + 25% i eldre hkl 4 bonitet ≥ 17 ,
ungskogpleie og foryngelse intensiv

Hkl 5,
ungskogpleie og foryngelse dagens nivå

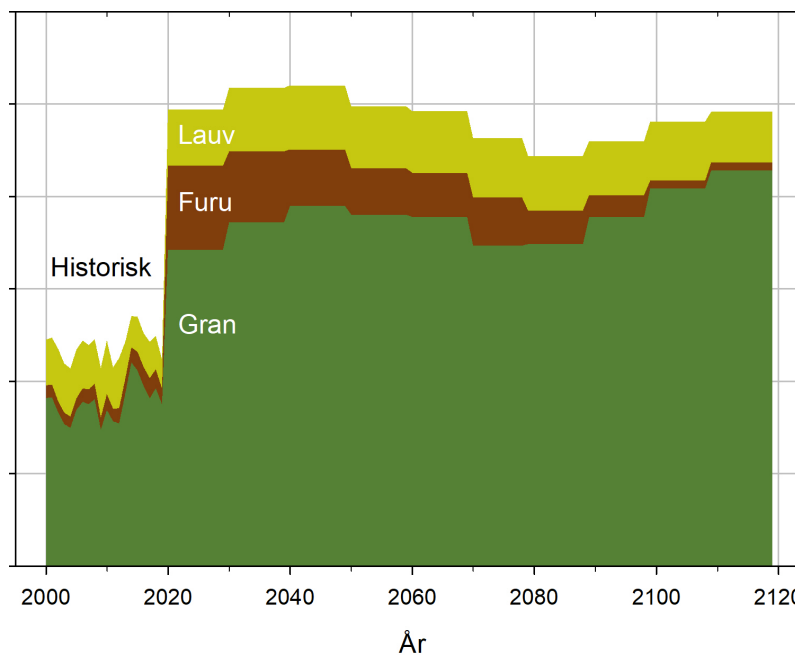
Trøndelag: sluttavvirkning

Alt. 2 ≤ 350 kr/m³

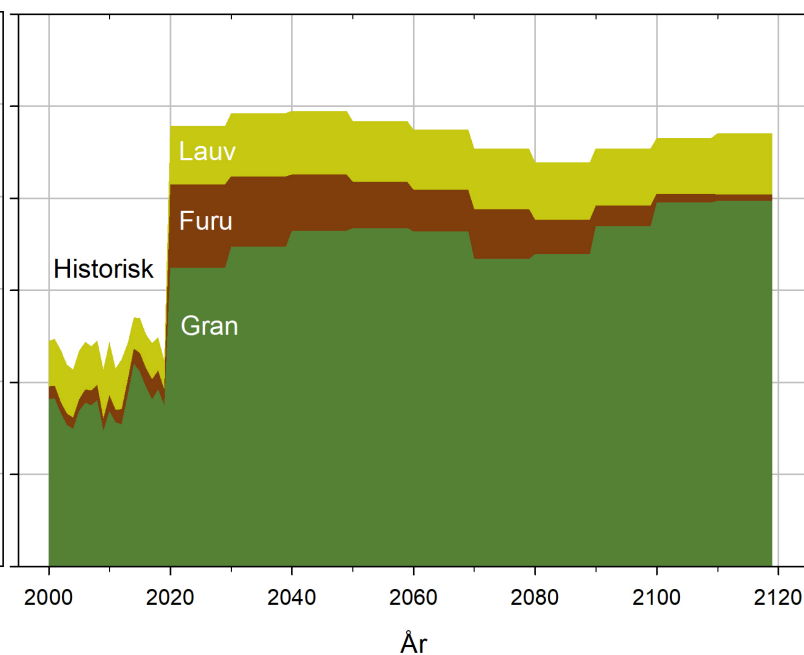
Hkl 5 + 25% i eldre hkl 4 bonitet ≥ 17 ,
ungskogpleie og foryngelse dagens nivå

Alt. 5 ≤ 350 kr/m³

Hkl 5 + 25% i eldre hkl 4 bonitet ≥ 17 ,
ungskogpleie og foryngelse intensiv

Alt. 10 ≤ 350 kr/m³

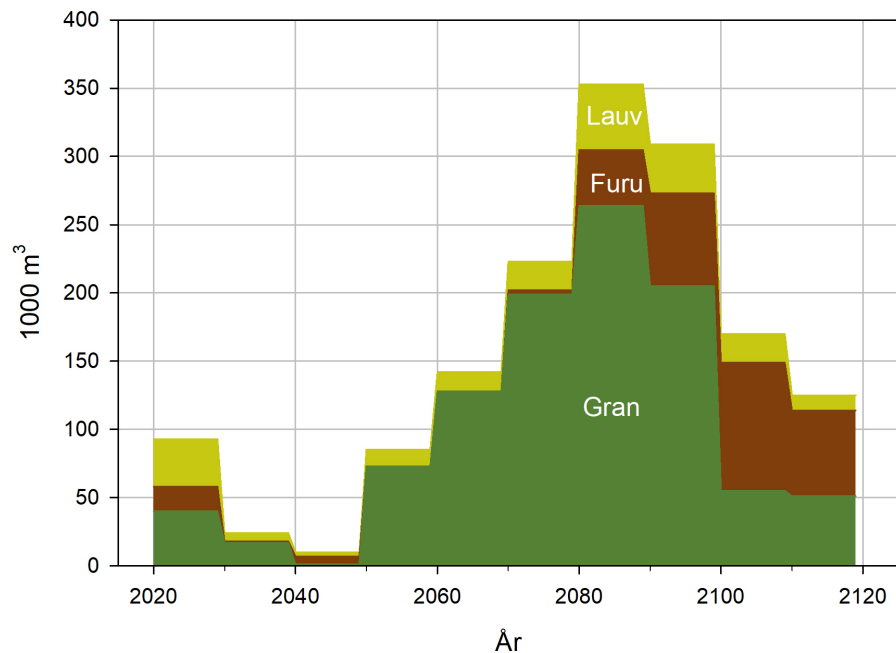

Hkl 5,
ungskogpleie og foryngelse dagens nivå

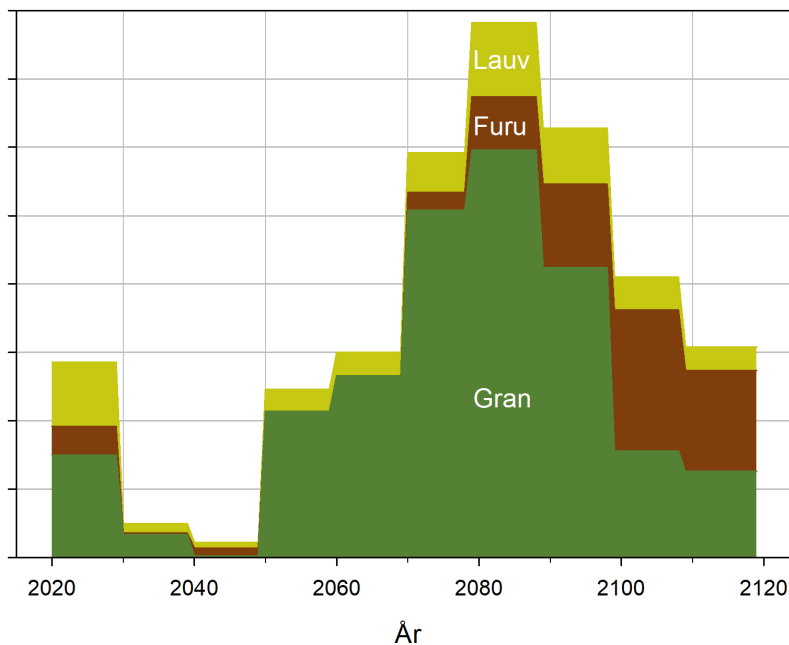

Trøndelag: tynning

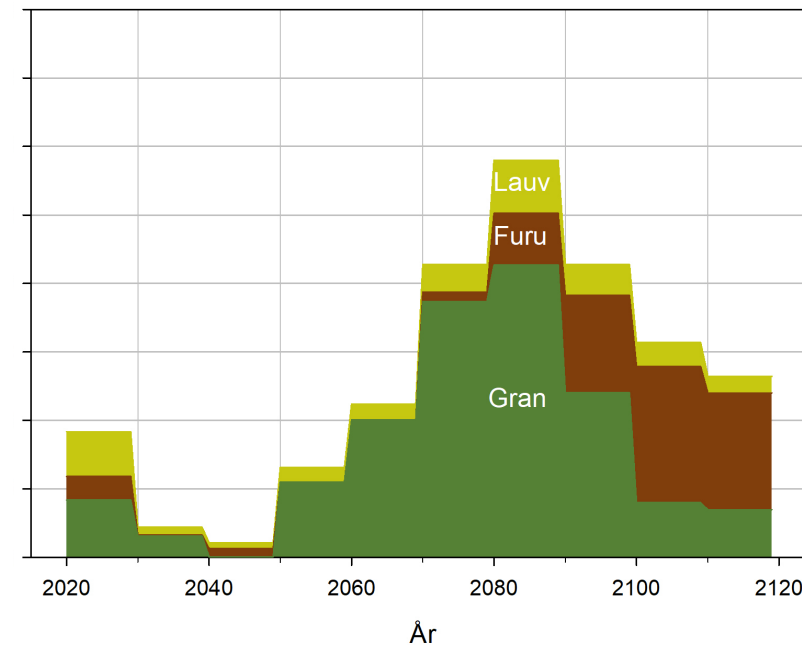
Alt. 2 ≤ 350 kr/m³

Alt. 5 ≤ 350 kr/m³

Alt. 10 ≤ 350 kr/m³

Hkl 5 + 25% i eldre hkl 4 bonitet ≥ 17 ,
ungskogpleie og foryngelse dagens nivå

Hkl 5 + 25% i eldre hkl 4 bonitet ≥ 17 ,
ungskogpleie og foryngelse intensiv

Hkl 5,
ungskogpleie og foryngelse dagens nivå

Stående volum

Hogstavfall
topp, bult =
svinn ca. 15%

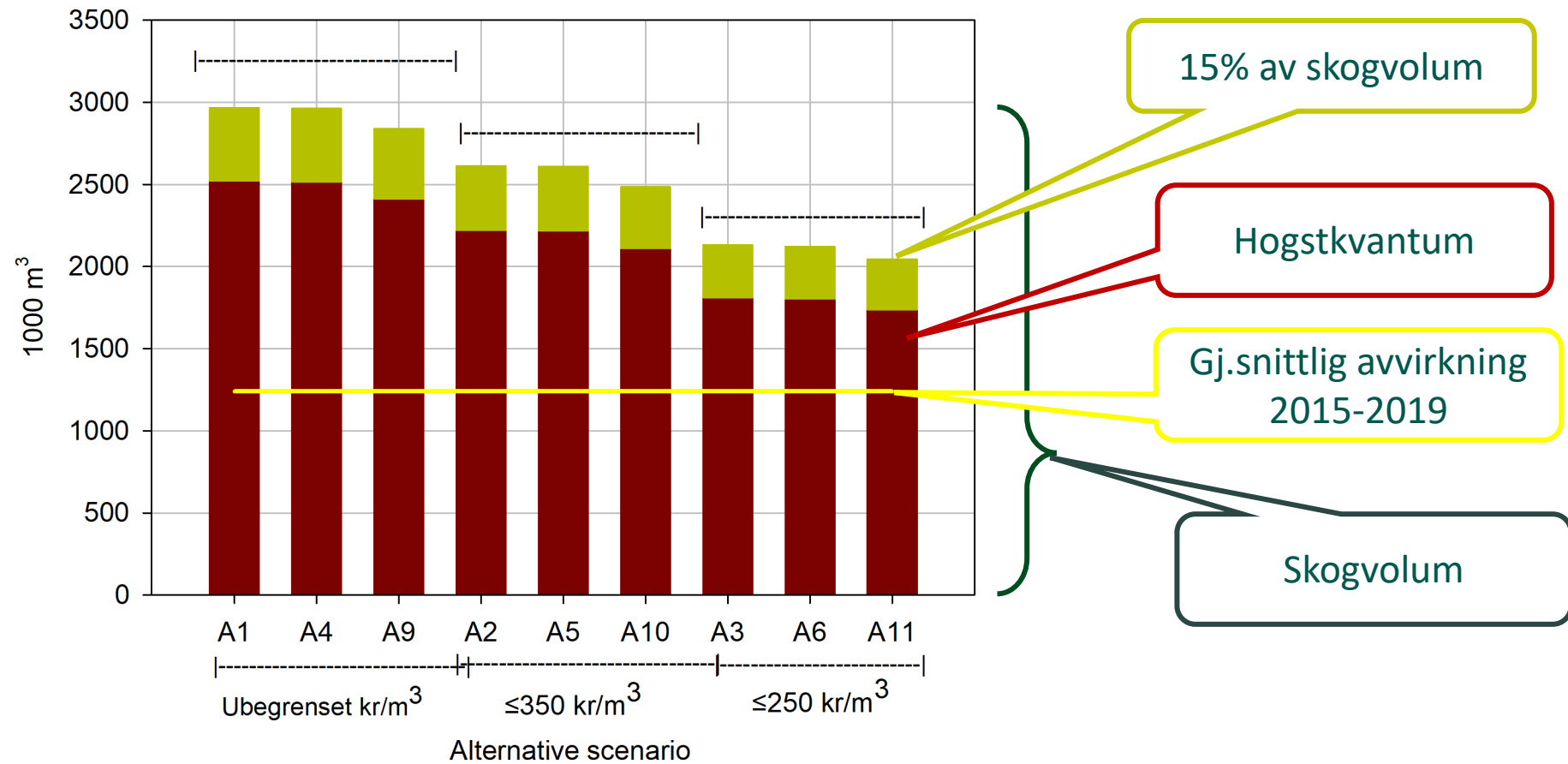
—

≈

Nyttbart- / avvirket volum

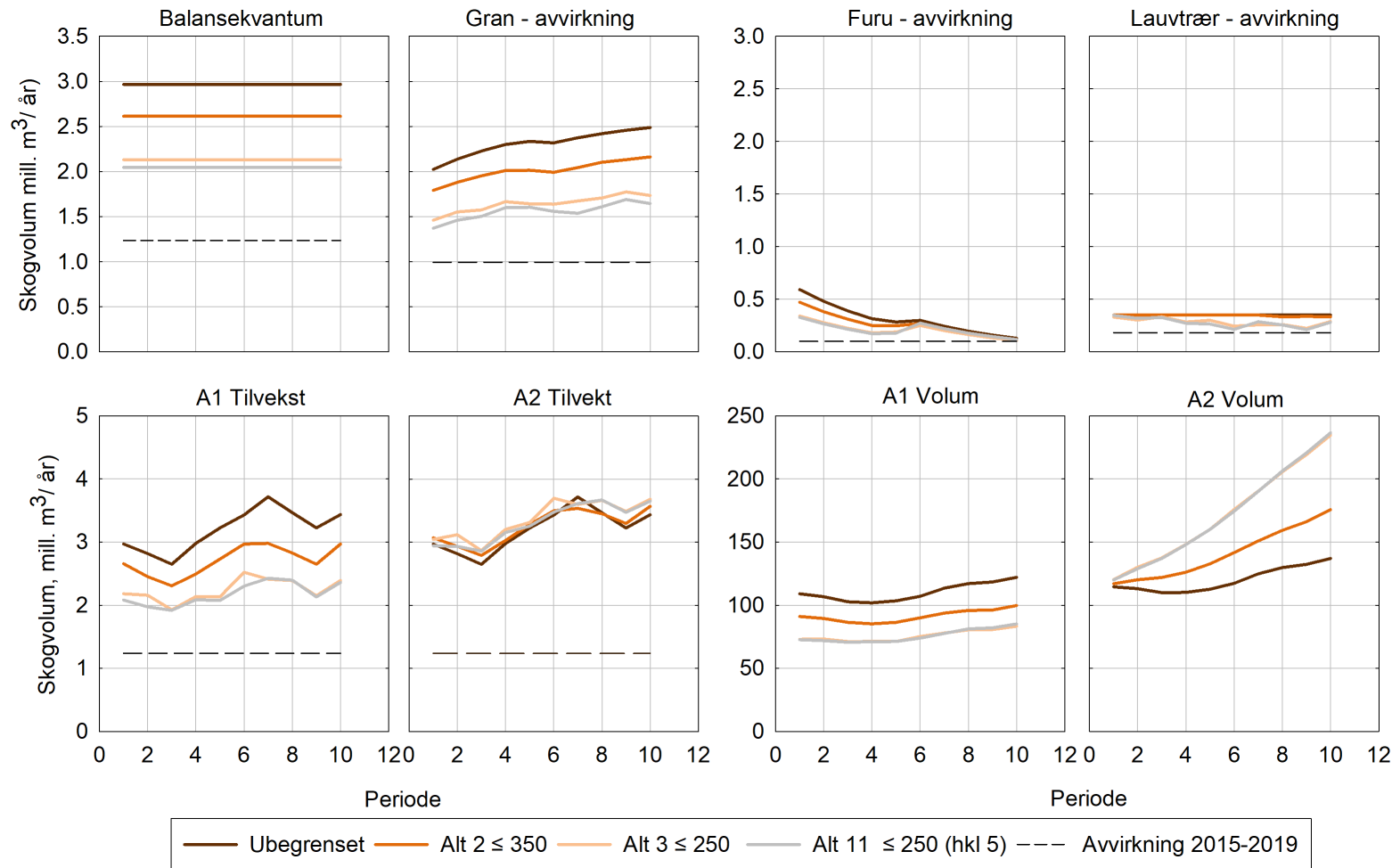

Trøndelag: Balansekvantum (totalt uttak pr. år)

Trøndelag: Balansekvantum (totalt uttak pr. år)

Forskjell mellom balansekvantum og avvirkning i perioden 2015-2019:

Alt. 2: 1,4 mill. m³

Alt. 3: 0,9 mill. m³

Alt. 11: 0,8 mill. m³

Oppsummering

- Balansekvantum varierer mellom 2,0 og 2,9 mill. skm³
- Relativ beskjedne effekter av intensiv skogkultur for gran
  - Knytted til å maksimere totale hogstkvantumet - avvirket mye furu i de første periodene
- Hogst i eldre gran hkl 4 gode boniteter – fører til hogst i 2 generasjoner granskog
  - Motvirke effekten av lavere produksjon pr. arealenhet i gran som avvirket i hkl 4
- I de første periodene avtar den årlige andelen granvirke, mens andelen furuvirke øker for alle prognosealternativene med forutsetning hogst i hkl 4 gran
- Trøndelag: økt hogstuttak mulig

Gro Hysten
gro.hysten@nibio.no

Rapporten:

Skogressurser i Norge: Status og framtidsscenarier

<https://hdl.handle.net/11250/2996908>

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

NIBIO_no

NIBIO.no

NIBIO_no

www.nibio.no